

Cena Kurjera:
W Warszawie: podana jest
nagłówku numeru wieczornego.
Na prowincji i w Cesar-
stwie: opłata za przesyłkę po-
cztowa i koszt ekspedycji wy-
nosi: rocznie rs. 3, półrocznie rs. 1
kop. 50, kwartalnie kop. 75, mie-
siecznie kop. 25.

Oddzielna przedpłata na jedno
tylko wydanie Kurjera ani w
Warszawie, ani na prowincji
przyjmowaną być nie może.

Numer pojedynczy kop. 2.
Dnia: Lambert Miecznik.
Czwartek: Aniceta Pap. i Męcz.
Piątek: Apoloniusz Męcz.
Sobota: Hermogenesa Męcz.

KURJER WARSZAWSKI.

Wychodzi i rozsyła się dwa razy dziennie na Warszawę i na prowincję. W niedziele i święta
uroczyste wychodzi tylko rano, w poniedziałki i dni poświęcone tylko wieczorem.

ROK SZESZCZDZIESIĄTY CZWARTY.

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje kantor Kurjera Warszawskiego codziennie od godziny 8-ej rano do 8-ej
wieczorem, w niedziele i święta od godz. 10-tej rano do 1-ej w południe.

Wschód słońca o godzinie 5 minut 5.
Zachód „ „ 6 „ 56.
Długość dnia godzin 13 minut 51.
Przybyło „ „ 6 „ 13

Wschód księżyca o godzinie 11 minut 17 w
Zachód „ „ 2 „ 37 r.
Wysokość wody na rzece Wisie pod War-
szawą stóp 4 cali 6

Cena ogłoszeń:
Reklamy: za jeden wiersz
pierwszy raz 25 kop., każdy na-
stępny raz 20 kop.
Nekrologja: za jeden wiersz
15 kop.

**Zwyczajne i małe ogłosze-
nia** w numerach porannych, z wy-
jątkiem niedzielnych i świętecz-
nych, zamieszczone nie będą.

Ogłoszenia do Kurjera przyjmu-
je także Biuro Ogłoszeń Rajchma-
na i Fendlera, ulica Senatorska
Nr 18.

Niedziela: Sulpicjusza Męz.
Poniedziałek: Anzelma Bisk.
Wtorek: Sotera i Kaja Męz.
Sroda: Wojciecha B. M.

— Numer niniejszy wyszedł z druku
o godzinie 6-ej rano.

KALENDARZ.

Zgromadzenia: Posiedzenie członków kasy wkłado-
wo zaliczkowej emerytów warszawskich. (Sala magi-
stratu—godzina 5 po południu.)

Koncert: Wieczór zwyczajny Towarzystwa muzy-
cznego. (Sala reductowe—godzina 8 wieczorem.)

Wielowiska: Teatr wielki: „Carmen“; — Teatr
rozmaitości: „Dwie miłości“; — Teatr mały (przy
ulicy Daniłowiczowskiej): „Wujaszek Alfonsa“ i „Żoł-
nierz królowej Madagaskaru“. (Godzina 7 i pół wie-
czorem.)

Ogród botaniczny.

Z okazji następnego w dniu wczorajszym otwar-
cia Ogródu botanicznego podajemy tu krótką nota-
tkę o początku założenia tej uroczej miejscowości,
która stanowi dziś ulubiony spacer warszawian.

Założony w r. 1816-ym Ogród botaniczny przy
pałacu kazimierskim szezupły i na lichym grun-
cie, celowi swojemu nie mógł odpowiadać.

Dopiero w r. 1818-ym na placu do Łazienek przy-
ległym założono obecny Ogród botaniczny.

Miejsce to już było w części zabudowane, mając
oficynę mieszkalną i długi szereg szklarni, za cza-
sów Stanisława Augusta wymurowanych.

Od samego początku szybko postępował w urzą-
dzeniu swoim Ogród botaniczny, zyskując zewsząd
wsparcie i opiekę.

Ks. Zajacek, ówczesny namiestnik Królestwa,
znacząc się do postępu nowego zakładu przyłożył,
przeznaczając dostateczny fundusz na wyporządze-
nie dawnej figarni i brzoskwiarni, na upiększenie
wodozbiornu w części ogrodu na publiczne przechadz-
ki urządzonej, w której także fundamenty kościoła
Opatrzności na gorze Kalwaryi zwanej umieszczone
zostały.

Wspomniany wodozbiór jest naśladowaniem na-
grobnika Cecylii Metelli w Rzymie.

„Rocznik naukowy“ z r. 1824-go, z którego ni-
niejszą wzmiankę czerpiemy powiada, iż do wzro-
stu ogrodu najbardziej przyczynił się ówczesny mini-
ster oświaty hr. St. Grabowski, który z ogrodów bo-
tanicznych w Berlinie, Wiedniu, Krzemieńcu, Kra-
kowie i Dorpacie sprowadzał okazy roślin i gdy w

r. 1819-ym wszystkich okazów było 5,000, w cztery
lata później katalog obejmował ich już 9,500.

Ogród botaniczny dzielił się w r. 1824-ym na wła-
ściwie botaniczny i owocowy.

W tymże roku ks. namiestnik polecił ogrodniko-
wi Leraut przyspasabiać ciągle, tak teoretycznie jak
i praktycznie dziesięciu młodych ludzi będących na
koszcie rządowym na zdalnych ogrodników.

Jestto więc pierwszy początek szkoły ogrodniczej
w naszym kraju.

Próba teatru amatorskiego.

Dziennikarze byli, są i będą niedyskretnymi!

Podobnie jak kobiety nie potrafią dochować za-
danej tajemnicy—ci zaś, których dzień rozpada się...
na dwa wydania, poranne i wieczorne, bywają o
wiele jeszcze niebezpieczniejsi, przechodzą w gada-
tliwość nawet kobiety!

Z wady tej nie wyleczą się nigdy, chyba, iż prze-
staną być... dziennikarzami z krwi i kości.

Zanim to jednak nastąpi pozwolimy sobie złożyć
u stóp sz. czytelników dokładne sprawozdanie z... je-
neralnej próby teatru amatorskiego, który odegrany
ma być dziś wieczorem na cel dobroczynny.

Widowisko urządził pod sterem hr. Ronikiera gro-
no szlachetnym zapalem ożywionych osób, pragna-
jących dopomóc młodzieńczej filantropijnej instytucji,
w której dziewczęta opuszczające ochronę znajdują
pracę i opiekę (ostatni wyraz podkreślamy) dopóki
nie wyszukają sobie odpowiedniego zajęcia.

O stowarzyszeniu tem powiemy za dni kilka sze-
rzej — teraz śpieszno nam do poczeiwej salki tea-
tralnej Towarzystwa dobroczynności.

Zapełniały ją osoby amatorom najbliższe, drżące
z obawy o los chwilowych kapłanów Melpomeny,
muzy pełnej ponęt i zdrad wszelakich...

Zasłona wionęła nareszcie w górę—zaczęto frasz-
ką „On nie zazdrośny“, którą jakiś niezbyt utalen-
towany niemiecki literaturę dramatyczną obdarzył.

Fraszka szła z początku dość ospale — nie dzi-
wnego... na deskach rozpostarła się trema, ta wielka
trapićielka wszystkich amatorów a nawet aktorów
z rzemiosła.

Z biegiem akcji panowanie jej jednak słabło i ku
połowie sztuki wynurzyły się już żywe sylwetki
wesołego męża (p. Al. Walewski), pocieszonego słu-
żącego (ks. Al. Lubecki) i miłutkiej wielce żony
(p. Żabina).

Tym też amatorom przypadła palma krotoczwili,
choć i usiłowań stryja kapitalisty (p. Rostworow-
skiego) lekceważyć nie myślimy.

W ton czysto sceniczny uderzyła panna Kostrzew-
ska rozpoczynając swoją tyradę w blutoce Labiche'a
„Moja córeczka“ przeciągającej nieraz po deskach
teatru Rozmaitości jako „Kula u nogi“.

Za wyborną subretką, a Babetta jej na imię,
wpadł pełen humoru w interpretacji p. Gadomskie-
go Trebuchard, za nim szła sentymentalna Blanka
(hr. Ożarówka), dalej komicznie traktowany przez
ks. Al. Lubeckiego Prudensal z córką (br. Mohren-
heimówna), a wreszcie reprezentant Francji wojują-
cej kapitan Piqueiseau (p. Iżycki).

Całe to liczne towarzystwo dzięki nader zręcznej
reżyserji p. Stromfelda poruszało się na scenie zu-
pełnie swobodnie, z potęgującym się coraz bardziej
życiem.

A jeśli kiedy niekiedy rwała się nie bajki, wów-
czas werwa p. Gadomskiego lub jowialność Pruden-
sala ratowały sytuację.

Zasłona zapadła wśród oklasków, których bar-
dziej szczegółowy wymiar nie do nas już należy.

Bylibyśmy nieomal żałowali rychłego ukończe-
nia widowiska, gdyby nam nie zapowiedziano na
wety „żywych obrazów“ układu utalentowanej ma-
larki p. Magdaleny Buttow-Andrzejkówny.

Twórczyni kilku cenionych płócien w trzech
wczorajszych obrazach przejawiała wiele inwencji i
smaku.

Bądźmy szczerzy — tak dowcipnie i artystycznie
zarazem ułożonego obrazu jak „Pracownia Van
Dycka“ nie widzieliśmy niemal w Warszawie.

Te piękne głowy i popiersia wychylające się z po-
za ram umieszczonych na tle jedwabów, atlasów i
wzorzystych materyj sprawiały urok czarujący.

Niemniej powiodły się „Wybór szkatulek“ („Ku-
piec wenecki“) i „Wieczór“.

Co prawda artystka miała do pomocy modele...
które...

Ale po cóż komplementa — wyliczenie proste wy-
starczy.

W obrazach przyjmowały udział panie: Żabina,
Karkowska, Rusiecka, Roztropowiczówna, Glin-
czanka, Mazarakówna, Starzeńska, Zarębianki, Ro-
nikierówna i inne, których nazwisk pamięć nasza
już nie zatrzymała.

Każdemu z obrazów towarzyszyć mają śpiewy a-
matorskie pod kierunkiem zasłużonego Troszla, a

będzie masiał — ale, z tego co mi mówił, wnoszę, że
spodziewa się na posadzie utrzymać.

Proboszcz głową potrząsnął.

— Kto to dziś wiedzieć może jak się tu rzeczy
obrócą? — rzekł. — Nowy dziedzic, człowiek, zdaje
się, dobroduszny i skromny, dopiero się rozpatruje
w tem co na niego spadło...

Bóg wie! Bóg wie! nikomu źle nie życzę, ale gdy-
by się Leszczyc utrzymał, boją się, że wielu innych
wyleci, co rodziny mają... Gryzie się ze wszyst-
kimi...

Ks. Kalikst unikał dalszej w tym przedmiocie
rozmowy, po obiedzie doszła furmanka ze wsi i z
pomocą proboszcza, nakarmiony przez niego, wika-
ry paścił się w dalszą drogę... Nazajutrz powróci-
wszy do baszty Łowczy, dowiedział się od Misiuka,
że brat na probostwie odpoczywał, co go w wielką
pasję wprowadziło...

Wiadomość o przybyciu spadkobiercy do Zakrze-
wa — rozpierzchnęła dalszą rodzinę podkomorzynej,
jej rezydentów, protegowanych, wszystkich którzy
się czegoś po niej spodziewali, poruszyła i zaniepo-
koila.

Wstąpiła w nich, na niczem nie oparta nadzieja,
że może ten nieznan, a tak od losu ubłogosławio-
ny człowiek, którego hrabiowski tytuł zdawał się
możącemu z siebie zapowiadać pana — zechce choć

w części spełnić to, co śmierć nieboszczce dokonać
nie pozwoliła...

Każdy z tych zawiedzionych myślał, że może mu
się coś dla siebie uda wyzyskać. Ich zdaniem, odzie-
dziwszy tak znaczne posiadłości, coś był powinien
dla ubogiej familji uczynić.

Rodzina ta zubożała, wprawdzie bardzo słabemi
węzłami była połączona z nieboszczką podkomorzy-
ną, a niektóre, liczące się do niej osoby z trudno-
ścią były mogły dowieść rzeczywistej koligacji,
ale przyjmowanie, pobyt w Zakrzewie, datki pod-
komorzynej, starczyły za inne tytuły.

Poczeiwa staruszka wszystkich ugaszczala, a mo-
że i obiecywała więcej niż mogła uczynić...

Począwszy od łowczynej Fryczewskiej, która się
także do familji zaliczała, a z nieboszczką razem
wychowywała się i znaczniejszą część życia spędzi-
ła, od panny Felcji, która była z nią spokrewnio-
na, osób będących na liście kandydatów do obdar-
zenia, liczba znaczna bardzo groziła najazdem na
Zakrzew.

Gromadka ta, zamiast się połączyć w jedną fa-
langę, działała każdy na swoją rękę. Tajono się
z nadziejami przed sobą, wypierano podróży do Za-
krzewa i wszelkich starań, ale wszyscy zamierzali
tu szczęścia próbować, wzajem na siebie nieufnemi
patrzeć oczyma.

Zbyt dobre i miękkie serce podkomorzynej, po-
deszły wiek potrzebujący towarzystwa, rozrywki,

23)

WYSOKIE PROGI.

Powieść w dwóch tomach

J. L. Kraszewskiego.

(Dalszy ciąg).

— Wszystko to dobrze, pięknie — odparł kanonik
— ale to nie przeszkadza abyście u mnie postnego
kleiku i karasia nieskosztowali. Tymczasem posta-
ramy się wam i podróż dalszą ułatwić.

Mam sprytnego chłopaka, który — na wieś pobie-
gnie i furkę wyzuka. Spoczniesz u mnie.

Chciał się wymawiać wikary, ale nie niepomogło,
ks. Solina rad gościowi, rozmowie, wiadomości o ks.
Semenowiczu, pociągnął ks. Kaliksta na plebanję.

Przy bardzo skromnym postnym obiadku rozmo-
wa potrafiła i o łowczego Leszczyc. Kanonik mó-
wił o nim z pomiarkowaniem — bolał że nie miał
tu przyjaciół i pozyskać ich się nie starał.

— Wiem ja o tem — odparł wikary. — Znam go od
bardzo dawna i radbym na inną drogę skierował.
Starania moje dotąd jednak nadaremni były.
Dziś, widziałem się z nim bardzo krótko. Sądziłem
że śmierć pani podkomorzynej wywoła tu zmiany, a
Leszczyc sobie może gdzieindziej miejsca szukać

w których między innemi przyjmie udział znana amatorka p. Monkiewiczowa.

Tu jedno jeszcze spostrzeżenie—amatorowie i amatorki władali tak staranną i dźwięczną polszczyzną, z jaką na scenie i w salonie rzadko spotkać się przychodzi...

Dochód z widowiska tego, które ma być powtórzone jest już podobno nader znaczny...

Więc?

Dobra zabawa w godziwym celu!

***

WIADOMOSCI BIEŻĄCE.

— Ministerjum dóbr państwa do każdego z miast posiadających izby sądowe wyznacza specjalnych z wykształceniem prawnem urzędników, których zadaniem będzie popieranie i obrona interesów rządowych w sądach.

— Dzienniki petersburskie donoszą, iż towarzystwo rolnicze kijowskie, z okoliczności projektowanego ocenia maszyn i narzędzi zagranicznych, wystąpiło do ministerjum finansów, z petycją o przyznanie pewnych ulg w przewozie maszyn i o wprowadzenie cła stopniowo.

— Ministerjum komunikacji zamierza wnieść pod decyzję komitetu ministrów cztery projekty kolejowe, mianowicie: kolei od Brjańska do Homla, od osady Klińce na Starodub do Horodni, od Horodni do Czernihowa dla połączenia z koleją kurso-kijowską w Nieżynie lub Bobrowicach, oraz kolei od Kostromy do Jarosławla.

— *Dziennik Warszawski*, przytaczając w ostatnim numerze główne punkty świeżej polemiki pomiędzy prasą niemiecką a polską, *respectively* zaś pomiędzy *Nordd. Allg. Ztg* a *Czasem* krakowskim, wypowiada w konkluzjach uwagi następujące: „Odpowiedź dziennika krakowskiego jest silna, nie można jednak powiedzieć, by była dostatecznie jasna. Liczymy wyłącznie na samych siebie — woła *Czas*. — Bardzo pięknie! Lecz dla osiągnięcia jakiego celu? Czy cel ten polega na tem, iżby — jak to nieraz wyznaje prasa polska zagraniczna — pozostać polakami i utrzymać swoją narodowość, lub też na tem, iżby — jak również nieraz wyznaje taż prasa — odbudować Polskę „od morza do morza?” Jeżeli mowa wyłącznie o utrzymaniu narodowości polskiej, tj. języka rodzinnego, religii starodawnej, pewnych właściwości bytu prawnego i cech życiowych, to my rosjanie nie mamy o co się kłócić z polakami. Wprawdzie nie troszczymy się zbyt wiele o język polski, lecz nikt niema prawa zobowiązywać nas do tego, a nawet niema w tem żadnej potrzeby: język polski istnieje, mówi nim kilka milionów ludzi, posiada własną literaturę i jakiejże więc szczególnej opieki można dla niego wymagać od rządu nie-polskiego, od społeczeństwa, które również posiada swój język narodowy i swoją literaturę? I katolicyzm nie podnosimy do rzędu religii państwowej, lecz nie przeszkadzamy wyznawać go tym, kto go wyznaje. Nie dość tego, nie tylko nie występujemy przeciwko katolicyzmowi zaczepnie, lecz, według ostatnich wieści z kraju północno-zachodniego, niezbyt fortannie odpieramy jego kroki zaczepne. Czegóż więc? Właściwości społeczne i prawne? Lecz czyliż uchyliłiśmy kodeks cywilny Królestwa Polskiego?

Czyż nie przyznajemy całej słuszności miejscowemu systemowi hipotecznemu? Czyż nie ulegamy zbyt uciążliwemu zwyczajowi wynajmowania lokali jedynie w ściśle określonych terminach? Lecz uroszczenia kierowników polskiej opinii publicznej nie mają granic. Wszyscy pamiętają dotąd hałas wszczęty przez prasę polską zagraniczną z powodu, iż śpiewaczka rosyjska otrzymała pozwolenie wystąpienia w teatrze warszawskim rządowym, należy zauważyć, że zorganizowanie w Warszawie towarzystwa dramatycznego rosyjskiego jest uważane za gwałt krzyżący wobec narodowości polskiej, w tych dniach zaś *Dzienn. poznański* rzucał gromy z powodu iż miejscowy jenerał-gubernator śmiało porozysłać zaproszenia rosyjskie na własne przyjęcia urzędowe i że pozwala sobie rozmawiać z mieszkańcami w kraju urodzonymi w języku rosyjskim. „Z nimi — woła dziennik polski — królowie rozmawiali w języku międzynarodowym!” (francuskim). Grzeczność jest rzeczą piękną, lecz jest ona możliwą jedynie względem tych, którzy odpowiadają na nią również grzecznością. W listach naszych używamy prawda „szanowny panie” i „sługa uniżony”, lecz gdyby ten, do kogo frazesy te są zwrócone, wyobrażał sobie, iż w istocie jesteśmy jego sługami i zechciał nad nami panować, postaralibyśmy się dowiedzieć mu, iż pozostaje w błędzie. Cesarze Aleksander I i Mikołaj, a nawet i Aleksander II, w ciągu lat kilkunastu raczyli zwracać się do polaków nie w języku własnym — i cóż ztąd? Czyż kierownicy opinii publicznej polskiej wyrazili choćby najmniejsze za to uznanie? Czy zrozumieli, iż ze strony Monarchów rosyjskich jest to tylko grzeczność, nie zaś obowiązek? Wszakże ani król pruski, ani nawet głowa państwa przyznającego równouprawnienie języków i narodowości, — cesarz Austro-Węgier nie rozmawiają ze swoimi poddanymi w inny sposób, jak w języku państwowym, niemieckim. Na jakiej więc podstawie i z jakiego prawa publicyści polscy zagraniczni więcej żądają od przedstawicieli władzy zwierzchniej w granicach państwa rosyjskiego? Dość już kłamstwa, dość wymachiwać pałaszami papierowymi i wybuchać gromami teatralnymi! Wszelkie te niemilkące skargi na ucisk, te zamachy wyzywające i nieusprawiedliwione nieczem pretensje czasby już było złożyć do archiwum. Posiadały one znaczenie, gdy Europa zachodnia nie miała własnych spraw wewnętrznych i gdy było dość czasu zajmować się interesami cudzemi, gdy nasza samowiedza narodowa była jeszcze zbyt słaba, gdyśmy zamało się interesowali własnymi sprawami państwowymi i zbyt wiele — opinia obcych o nas. Dziś Europa zachodnia nie ma czasu na Polskę, zresztą zainteresowanie się nią zmalało, wśród nas zaś spotęgniało uczucie godności narodowej i państwowej. Każdy człowiek rozumny w Rosji pojmuje teraz, iż wobec takiego nastroju społeczeństwa polskiego, jaki przypisuje mu prasa polska zagraniczna i jaki jest jej dziełem, rząd nasz nie może pozwolić w kraju tutejszym ani na instytucje ziemskie ani na samorząd miejski, ani na wpływ społeczeństwa na szkołę, ani nawet na sądy przysięgłych.”

— *Prawit. wiest.* donosi, iż pomocnik zarządzającego księstwem łowickiem Stefanowicz na własne żądanie uwolniony został od dotychczasowych obowiązków.

— *Now.* donoszą, iż Towarzystwo belgijskie ko-

lei konnych w Warszawie uzyskało koncesję na dokonywanie swoich operacji i w Cesarstwie z warunkiem wszakże, iżby właściwa działalność Towarzystwa polegała wyłącznie na budowie i eksploatacji tramwajów w Warszawie.

— Zarząd kolei konnych w Warszawie rozdał służbie konduktorskiej i stangretom gratyfikację roczną w sumie rs. 1,400.

— Ze względu, iż produkcja soli t. z. warzonki w Ciechocinku obecnie zwiększa się znacznie gdyż o drugie tyle, oraz iż sposób jej wyrabiania się ulepszył a zatem i tańszy, dwa jej uboczne produkty, tj. ług i szlam, mogą być sprzedawane za połowę ceny. W ten sposób np. gdy funt szlamu solnego kosztował w roku zeszłym 3 kop., obecnie kosztuje 1½, butelka zaś ługu kosztująca 15 kop. obecnie sprzedaje się za 12½. Wiadomość tę uważamy za potrzebną i ważną, gdyż corocznie bardzo wiele ługu i szlamu wysyła się dla chorych do Warszawy i po kraju całym.

— Zakład kumysowy w Sławucie otwarty zostanie w dniu 22-m maja.

— W tradycyjnych zabawach na Ujazdowie wzięło udział w ciągu trzech dni ostatnich 30,000 osób.

— Szkoła dramatyczna.

Niektóre pisma wzmiankowały o zatwierdzeniu przez władzę szkoły dramatycznej w Warszawie.

Według zaciągniętych u źródeł wiadomości p. Trapszo artysta dramatyczny i długoletni dyrektor jednej z trup prowincjonalnych, rzeczywiście czyni starania celem otwarcia szkoły, decyzja jednak jeszcze nie została wydana.

Zadaniem szkoły byłoby przygotowywanie artystów dramatycznych dla scen teatralnych, praktyczne jednak czynności tj. gra wobec publiczności nie wejdzie w zakres programu.

— „Spudłowali”.

Taki tytuł nosi opera komiczna, skomponowana przez p. Helenę z Mikorskich Chojńską, małżonkę literata, z librettem kompozytorki, osnutem na tle komedji p. Kazimierza Zalewskiego noszącej takiż sam tytuł.

Rzecz ta znajduje się już podobno w rękach dyrekcji teatrów.

— Z teatryku Towarzystwa dobroczynności.

W dniu wczorajszym w południe w teatryku Towarzystwa dobroczynności odbyło się przedstawienie dla dzieci, złożone z komedjki L. Niemojowskiego „Zaczarowana Magdusia”, obrazka scenicznego Chęcińskiego „Bal przed wakacjami” z muzyką Troszla, deklamacji wypowiedzianej przez Irenkę Trapszówną, sztuk magiczno-zonglerskich, oraz śpiewów wykonanych przez sieroty pozostające pod opieką Towarzystwa.

Wykonanie całego programu nie pozostawiało nic do życzenia, a małych amatorów oklaskami darzono.

— „Ogniem i mieczem...”

Słyszeliśmy, iż w cyrku Cinisellich czynią się przygotowania do wystawienia w sezonie letnim pantominy historycznej, złożonej z malowniczych scen... powieści Sienkiewicza.

Pomysł zaiste ciekawy!

posługi i ruchu około siebie — rezydentów i protegowanych liczbę w ostatnich latach ogromnie zwiększyły.

Każdemu z tych faworytów, faworytek zdawało się, że miał największe prawo do wyposażenia, do indemnizacji za nadzieje spełzone na niczem.

Gdy się to gotowało zdala, w Zakrzewie staruszka łowczyzna Fryczewska, która się ztąd ruszać nie myślała, ani miała dokąd — siedziała spokojnie z panną Feliją, w przekonaniu, że graf, znając jej położenie, wyrugować jej niezechce.

Fryczewska dopóki jej siły starczyły, wyręczała podkomorzyń, była jej prawą ręką, o wszystkim co się tyczyło interesów była najlepiej uwiadomiona. Skutkiem długoletniego związku ze swą dobrodziejką, przejęła jej obyczaje, myśli, sposób życia, do tego stopnia, że ją za żywy wizerunek nieboszczki wziąć było można.

Obezładniona, jak ona, przez cierpienie reumatyzmu i astmę — od lat kilku siedziała w krześle, prawie się nie ruszając z niego, z pończochą w ręku z twardą białą chusteczką obwiązaną, zawsze czystutko ubrana, mając przy sobie na stoliku książkę do nabożeństwa z okularami. Modliła się, bawiła drutami i słuchała raportów panny Feliji.

Wiek i cierpienie dawną żywość umysłu odebrały Fryczewskiej, ale jej pozostała pamięć doskonała, sąd o ludziach zdrowy choć bardzo pobłażający i powaga matrony...

Hrabia, którego proboszcz objaśnił o pozycji jaką

tu łowczyzna zajmowała — po naradzie z Sokalskim, nie tylko ją odwiedził pierwszy, ale wielkie okazał uszanowanie.

Od pierwszego dnia czekała na to staruszka, sądząc, że się to jej należało. Zwłoka mocno ją dotknęła. Słukała się po cichu, czując się na łasce hrabiego.

Panna Felicia już się gotowała wybuchnąć, czując krzywdę wyrządzoną cioci, z powodu, że się jej hrabia nie pośpieszył politować, ale wszystko naprawiła zapowiedziana wizyta...

Sokalski oznajmując o niej, dodał zrećźnie, że pan jego musiał się wprzód rozsluchać, wcale nie znając stosunków.

Fryczewska od bardzo dawna zajmowała w odległym końcu pałacu apartamentek prawie tak wygodnie, dodatnio i ładnie urządzony, jak samej podkomorzynej. Można się tu było sądzić w dostatnim domu szlacheckim, nie u zarządzającego dworem.

Łowczyzna przyjmowała w swym saloniku gości, około niej grupowała się rodzina, rezydenci, oficjaliści; wszystko co się pani zaleciła pragnęło. Bez jej protekcji nie się nie robiło, a przynajmniej bez jej wiadomości — podkomorzyzna albo przez cały szereg pokojów kazała się do niej przenosić, lub łowczyzna, z pomocą sługi i panny Feliji, przychodziła do niej.

O tem wszystkim proboszcz zawiadomił hrabiego, a Sokalski zbierający plotki gdzie tylko mógł, potwierdził wiadomość...

Hrabia natychmiast postanowił odwiedzić starą

Fryczewską i pragnął z nią najlepsze zawiązać stosunki. Zapewnił proboszcz, iż będzie mogła pozostać spokojnie w dawnych prerogatywach, co i Sokalski uznawał właściwym... Zakrzew nie mógł przyjść bez pewnych ciężarów — na to się gotować zawczasu musiał nawet hr. Albin.

Wszedłszy do starej łowczynej, która wiele miała w obejściu się dystynkcji i powagę swą umiała utrzymać godnie — hrabia uczuł się maleńkim, biednym, zakłopotanym, tak jakby on od niej, a nie ona od niego zależna była.

Łowczyzna wcześniej się przygotowała z tem co mówić mu miała. Ze łzami w oczach odmalowała nieboszczkę, pożycie z nią swoje, miłość jaką je łączyła, od dzieciństwa, sławiła jej serce i cnoty, a w końcu rozplakała się, rozrzewniła... i musiała zamilknąć łkając...

Hrabia milcząc słuchał z pokorą niemal... Nakoniec Fryczewska ochłonawszy z żalu, nie odkładając sprawy o którą jej najwięcej chodziło — odezwęła się do hrabiego.

— Pocziwa moja, święta Leosia, nie potrafiła podobno zrobić żadnego rozporządzenia — czy też — Bóg jeden wie co się z niem stało... Wszyscyśmy sądzili, że oddawna było podpisane.

Blisko osiemdziesiąt letnia, jestem teraz na łasce pana hrabiego... ale się nie trwożę. Choć żadnego nie mam prawa tu pozostać, nie może to być aby mnie wyrzucił.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

Art. nat.

Szanowny redaktorze!

Niektóre szczegóły stosunku lokatorów do gospodarzy domów w Warszawie nie są dotąd unormowane, pomimo że pp. gospodarze każą sobie drukować i dają lokatorom do podpisu sążniste kontrakty.

Miedzy innymi szczegóły: kiedy i w jakich warunkach wolno gospodarzowi odbić drzwi w mieszkaniu nieobecnego lokatora?

Jeśli się dym wydobywa i jest stwierdzone przez świadków podejrzenie, iż pożar grozi domowi z mieszkania—gospodarz, nie mając klucza, może natychmiast kazać drzwi wyłamać.

Jeśli zlew na piętrze, po przelaniu wody na podłogę, grozi zalaniem mieszkania położonego niżej, gospodarzowi służy podobne prawo, ale z niego musi on korzystać ostrożnie, żeby próżnych nie robić lokatorowi strat i przykrości, gdyż stopień niebezpieczeństwa jest tu bądźco bądź mniejszy niż przy pożarze i nie tak natychmiastowy.

Tu więc, choć fakt przelania się wody jest stwierdzony, gospodarz w razie nieobecności lokatora czy jego służby, może chwilę poczekać czy ci nie nadejdą i nie przystępować do odłamywania drzwi, przynajmniej dopóty, dopóki na palapie lokalu dolnego nie ma wyraźnych śladów przeciekania.

Lokator-winowajca nieraz chętniej poniesie koszt naprawy przemoczonej powaly, niż gwałt i kłopot z wyłamywania zamku powstający; lekkomyślnie więc odbijać drzwi dlatego tylko, że stróż przeze drzwi słyszy szmer ciekącej wody, nie godzi się wcale.

A jednak zdarzają się takie wypadki i to w dzień świąteczny, przyczem zwołani przez gospodarza słuszarze nie naprawiają zamku, wyłamawszy go i na doczastawiają lokatorów bez żadnego zamknięcia!

Wypadek to jeden z wielu, co dowodzi, że wiele jeszcze brakuje do należytego skodyfikowania praw o wynajmie i korzystaniu z lokali w naszej Warszawie.

Lokator często może wyrządzić gospodarzowi krzywdę, gospodarz też samo lokatorowi, a żaden sąd ani stwierdzić jej nie potrafi dla braku jasnych zasad, ani tem więcej jej nie otaksuje.

A tak być nie powinno.

Y. Z

Bez przesądów.

Dowiadujemy się, iż jeden z większych w Warszawie hoteli, z powodu zmiany dzierżawcy, wchodzi w posiadanie nowej osoby, należącej do najwykwintniejszych sfer tutejszego towarzystwa.

Pierwszy to wypadek, iż tytułowany obywatel zajmie się podobnego rodzaju czynnościami a korzystnie świadcząc, iż powoli pozbywamy się przesądów.

Jenerał Bismarek w Szechrzeszynie.

P. J. Detmarski wykazuje w *Gaz. lub.*, iż rodzina Bismareków zamieszkiwała w Cesarstwie rosyjskim jeszcze w r. 1736-ym, a przynajmniej jeden z nich był w wojsku rosyjskim.

W dawnych aktach Szechrzeszyna, w tece 3, fascykule 700, znajduje się następujący zapis:

„My niżej na podpisie wyrażeni, zeznajemy tą naszą inskrypcją i obligacją, iż zaciągnęliśmy długu pewnego, istotnego i realnego, na wielką i pilną potrzebę miejską zaciągniętego, to jest na teraźniejszy prowiant moskiewski, dla jw. imci pana jenerała Bismareka za miesiące dwa, luty i marzec 1736 r., u starozakonnego Lejbusia Mendlowicza arendarza szechrzeszkiego tyfułów dwieście i groszy dwadzieścia i cztery, od których powinniśmy dać złotych ośm, które obligujemy się punktualnie oddać za niedziel dwie, bez uchyby, a to pod wolną egzekucją na nas skarbową.”

Pismo to nosi datę dnia 16 go lutego r. 1736-go.

Podróż Magdusi.

Przed laty dwudziestu czeladnik piekarski Turowski, rodem z Ostrołki, wyemigrował do Anglii.

Los posłużył biedakowi, zrobił tam bowiem nieco grosza i, ożeniwszy się bogato, już jako zamożny przemysłowiec osiadł w Indjach wschodnich.

Zdarzyło się, iż w styczniu r. b. zmarł brat jego i zostawił na Kurpiach 12-letnią dziewczynkę pod opieką starej domownicy.

Turowski zawezwał sierotkę do siebie i na przejazd znaczną sumę z Bombaju nadesłał.

Magdusia nie posiadając żadnego języka, odstawiła wychowankę aż na miejsce, lecz ani chwili pomiędzy obcymi pozostać nie chciała; przybyła tedy w wielkim tygodniu, chcąc święta spędzić pomiędzy swoimi.

Wrażenia kobieciny opowiadane z prostotą, zwróciły na siebie uwagę jednego z kapłanów okolicznych, który opisać je zamierza i wydać w formie przystępnej dla ludu.

Magdusia, jako ilustrację swoich spostrzeżeń, przywołała mnóstwo drobiazgów, którymi Turowscy ją obdarowali...

Figlarny balonik.

Państwo D., zamieszkali przy ulicy Twardej, zapragnęli wypróbować lot małego balonika gazowego i w tym celu przywiązali do takowego kartkę z ogłoszeniem w kilku językach, iż „znalazca balonika winien dać znać o sobie do Warszawy, w Królestwie Polskim, pod adresem pp. D. przy ulicy Twardej itd., z kąd udzielona mu będzie nagroda w sumie rs. 15”.

Doświadczenie uczy, iż baloniki robią niekiedy znaczne wojaże, jak to niedawno stało się z balonikiem paryskim, znalezionym w gubernji wileńskiej.

W obec kilku osób wypuszczono podróżnika powietrznego z obszernego podwórza i gdy stracono go z oczu, powrócono do zajęć, czyniąc rozmaite przypuszczenia o kraju, do jakiego zawita zwiastun nagrody.

Aliści po upływie dwóch godzin, do państwa D. przybywa rzemieślnik Z., zamieszkały przy ulicy Złotej, wraz ze znalezionym balonikiem, który jak najspokojniej zawiśł przy facjacie domu...

Nie było co robić, p. D. aczkolwiek zawiadziony w oczekiwaniach, wypłacił nagrodę uszczęśliwionemu znalazcy, który ani wiedział, jakim sposobem doszedł do sporej, jak dla niego, sumki pieniężnej...

A wszystkiemu winien figlarz balonik!

Przy święconem.

W drugi dzień świąt u państwa L. w Mokotowie dorocznym zwyczajem zebrało się kilkadziesiąt osób na święcone.

W trakcie dzielenia się jajkiem, pani O., matka gospodyni domu, ośmdziesięcioletnia staruszka upadła rażona apoplektycznym atakiem.

Pomimo natychmiastowej pomocy ze strony dwóch lekarzy obecnych wypadkowi, sędziwa staruszka wkrótce zakończyła życie.

Smutny ten wypadek spowodował natychmiastowe rozjechanie się gości...

Ofiary dyngusu.

W dniu wczorajszym przywieziono do szpitala dwie ofiary dyngusu, ciężką złożone chorobą.

Są to Agnieszka i Ludwika B., rodzone siostry, boże dziewczęta, a córki mularza z Czystego.

Rano — kiedy wyszły do sieni, bracia dziewcząt z pomocą dwóch czeladników wyprowadzili je przemocą na podwórko pod studnię.

Pomimo krzyku oblewanych obficie ofiar dyngusu, nikt im z pomocą nie przyszedł.

Zdawało się, iż zdrowy organizm wszystko zniesie...

Tymczasem dziewczęta rozchorowały się na dobre, a ojciec ich wdowiec nie mogąc dać w domu należytej opieki, obie przywiózł do szpitala.

Napady.

W poniedziałek wieczorem na rogu Leszna i Przejazdu przechodząca Marja S. została napadniętą przez dwóch rabusiów.

Nieszczęśliwa kobieta otrzymała kilka ran ciężkich.

Na krzyk napastowanej nadbiegła policja i jeden z łotrów Apclinary Jasiński został jeszcze ujęty.

Noce wczorajszej w dole ulicy Bednarskiej powracającego do domu p. L. napadnięto z nienacka. Rabusie zabrali mu pugilares z kilkunastu rublami i zegarek.

Jednego rabusia ujęto, nazywa się on Jan Niepewny.

Świątokradztwo.

W kościele po-karmelickim na Krakowskim Przedmieściu zauważono rozbity puszkę na zbieranie ofiar przeznaczoną.

Ilość skradzionych pieniędzy niewiadoma, albowiem od pewnego czasu puszką nie była otwierana.

Znaczne kradzieże.

W kościele po-reformackim na Senatorskiej panu G. wyściągnięto z kieszeni pugilares zawierający 1,238 rs.

Na Krakowskim-Przedmieściu pod nr 5 z mieszkania p. L. skradziono z biurka 1,000 rs. gotowizną i jedną sztukę pożyczki premijowej.

Sprawa kradzieży lokaj Piotr Chodowicz został ujęty, lecz pieniędzy przy nim nie znaleziono.

Ujęci.

W kościele Wszystkich Świętych ujęty został na gorącym uczynku kradzieży kieszonkowej, złodziej Antoni Pruszyński.

Ma Młodowej przy podobnej czynności przytrzymał Franciszek Kremerow.

Wreszcie policja wytropiła Aleksandra Sokulskiego, który uciekł z 660 rs., jakie miał powierzone sobie do oddania bankierowi G.

Sokulski oddał pieniądze do przechowania niejakiemu Kędemu a sam wyjechał do krownych w okolice Grodziska. Obu ptaszków osadzono w areszcie, pieniądze zaś oprócz kilkunastu rubli odebrano.

Prasa prowinejonalna.

W Radomiu agituje się obecnie aż dwa projekty czasopisma miejscowego.

Dr Rewoliński bowiem stara się o koncesję na *Gazetę radomską*, adwokat zaś przysięgły Helbich na *Kurjer radomski*.

Gazeta ma wychodzić dwa razy na tydzień, *Kurjer* codziennie.

Czyby starań tych połączyć nie można?

Szpital dla robotników.

Towarzystwo akcyjne wyrobów bawełnianych Karola Schajblera w Łodzi urządza szpital dla swoich robotników.

Zakład ten ma być zbudowany według najlepszych wzorów zagranicznych.

Naczelnym jego lekarzem będzie dr Lover, obowiązki zaś lekarza miejscowego obejmuje dr Jasiński Ksawery.

Przykład fabryk Schajblera powinien zachęcić innych przemysłowców do naśladownictwa.

Kasa parobków wiejskich.

Kor. pł. donosi, iż w dobrzyńskim agituje się projekt założenia kasy oszczędności dla parobków folwarcznych.

Kasa ma być urządzona w ten sposób, iż folwarkipodwyższają płace oficjalistów i nadwyżkę tę składają do kasy na rachunku robotnika.

Ostatni jednak wówczas dopiero zostaje właścicielem wkładów, jeżeli w jednym miejscu przesłuży przez lat 5.

W przeciwnym razie kapitał na jego rachunku zapisany przeznaczają się na cele dobroczynne.

Podobne urządzenia mogą być wielce korzystne w powiatach nadgranicznych, gdzie robotnicy wiejscy tworzą prawdziwy proletarijat koczujący.

Lód norweskizy w Kaliszu.

Cukiernicy kalisey sprowadzają lód aż z Norwegji!

W tych dniach właśnie przybył pierwszy jego transport do kamory w Szezipiornie.

Z uwagi jednak, iż taryfa celna nie przewiduje wypadku sprowadzania lodu, transportu nie wydano i cukiernicy zmuszeni byli wysłać telegram do departamentu celnego.

Odpowiedź dotąd nie nadeszła.

Niefortunna prelekcja.

Donoszą nam z Włocławka o prelekcji, jaka się tam niedawno odbyła wobec dziesięciu, wyraźnie dziesięciu osób, przyczem osiągnięty dochód nie przechodził... trzech rs.

Tematem odczytu była „miłość”, niezacie tak wielką grającą rolę w życiu, a tak małą w ustach mniej fortunnego prelegenta...

Wzór wychowawczyni.

W rypińskim jednemu z zamożnych obywateli skradziono temi dniami, znaczną sumę w listach zastawnych, które zmienił u bankierów plockich.

Na rachunku podpisana jest osoba już nie żyjąca...

Czynu, który skonstronował okolicę, dopuściła się bona... redowita paryżanka.

Pożary.

W dniu 9-ym b. m. wybuchnął silny pożar w mieście Koninie.

Spaliły się stajnie, olejarnie i kilka drobnych zabudowań gospodarskich.

Straty ponieśli właściciele budryków mieszczanie Józef Paszeżyński, Stanisław Hanowicz, Elzer Leszczynski i Benjamin Kowalski.

W osadzie Piszczac zniszczył dom Felsensztejna i uszkodził dach domu Lusigmanna.

Ogień powstał z podpalenia, o które jest podejrzany jest sam pogorzelec.

W osadzie Dziwuj w przasnyskim, zgorzało 18 domów włościańskich wraz z zabudowaniami gospodarskimi i masą ruchomości.

Ogień ukazał się w chlewie gospodarza Franciszka Żądzińskiego.

NEKROLOGJA.

† S. p. Józef Miniewski, majster krawiecki, przeżywszy lat 63, po długiej i ciężkiej chorobie, opatrzony św. sakramentami, przeniósł się do wieczności dnia 13 kwietnia r. b. W nieutulonym żalu pozostała żona wraz z dziećmi i wnuczkami zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych zmarłego na żałobne nabożeństwo, odbyć się mające we wtorek i środę, o godzinie 10-iej zrana, w kościele św. Jacka przy ulicy Freta, oraz na wyprowadzenie zwłok z tegoż kościoła we środę, o godzinie 2-iej po południu. 2—1285

† S. p. Feliks Pietruszyński, b. asesor b. sądu poprawczego w Warszawie, urzędnik drogi żelaznej nadwileśkiej, w dniu 13 kwietnia r. b. przeniósł się do wieczności, przeżywszy lat 53. W głębokim smutku pozostała żona z dziećmi zaprasza krewnych, przyjaciół i znajomych na żałobne nabożeństwo w dniu dzisiejszym o godzinie 11-iej zrana, w kościele św. Krzyża, oraz na wyprowadzenie zwłok w tymże dniu i z tegoż kościoła, o godzinie 5-iej po południu, na cmentarz powązkowski. —1297—

† S. p. Prakseida z Niebrzydowskich Kossakowska, wdowa po urzędniku, po długiej i ciężkiej chorobie, opatrzona św. sakramentami, w dniu 15 kwietnia r. b. przeniósł się do wieczności. Pozostały syn wraz z córkami i zięćmi zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych na wy-

+ W dniu jutrzejszym, we czwartek, dnia 17 b. m. w kościele Narodzenia N. M. Panny na Lesznie, o godzinie 11-ej zrana, odprowadzoną będzie żałobna wotywa za spokój duszy ś. p. Anny z Szczeniowskich 1-go ślubu Koźuchowskiej, 2-go Śtraszowej, w piętnastoletnią rocznicę jej zgonu, na którą pozostały mąż uprzejmie zaprasza krewnych, przyjaciół i znajomych nieboszczki.

—1292—

Дозволено цензурою. — Варшава 3 (15) Апрѣля 1884 г.